

Heřmanské listy

Zpravodaj obce Heřmanova Huť

LEDEN 2021 | PŮLROČNÍK | MK ČR E21896

Novinky z knihovny

Osobnost naší obce:
František Valeš

Historie: Leo Žalio

OBSAH

Úvodní slovo.....	2
Slovo starosty.....	2
Svatý Mikuláš.....	3
Krátké zprávy a novinky z obce.....	3
Fotoreportáž z akcí.....	4
Novinky z knihovny.....	5
Fara v obležení táborníků.....	6
Nový ředitel Základní školy v Heřmanově Hutí.....	8
Novinky ve škole v oblasti IT a distanční výuka.....	9
V mateřské škole se děti rozhodně nenudí.....	9
Historické okénko: Leo Žalio.....	10
Osobnost naší obce: František Valeš ...	12
Zajímavosti z vědy.....	14
Vědecké okénko: Výzkumníci zjišťují, jak bojovat umělou inteligencí s koronavirem.....	15
Vícefázové systémy - budoucnost elektrických vozidel.....	15
Obrázky/Komiksy žáků ze ZŠ.....	16

Redakční tým:

Ing. Markéta Kučerová;
Doc. Ing. Vladimír Kindl, Ph.D.;
Mgr. Jana Lukáčová;
Vladimíra Nejdlová, DiS.;
Mgr. Miroslava Suchá

Autoři článků:

Radek Lukáč,
Mgr. Miroslava Suchá,
Vladimíra Nejdlová, DiS.;
Doc. Ing. Vladimír Kindl, Ph.D.;
Pavel Kučera,
Ing. Zdeněk Jůza, Ph.D., MBA

Fotografie:

Ing. Markéta Kučerová – titulní strana;
Pavel Kučera – HaHa revival fest;
Jitka Muzikářová, Štěpánka Nováková –
turnaj v minikopané;
RC Heřmanova Huť – příměstský tábor;
FOTOexpres Trávníčková – vítání občánků

Vydavatel:

Obec Heřmanova Huť,
Revoluční 49, Heřmanova Huť

Kde všude najdete Heřmanské listy:

Listinná verze: Knihovna H. H., Obecní úřad,
Pošta, Jednota, Enapo, obchod ve Vlkyši,
Základní škola H. H., Mateřská škola H. H.

Elektronická verze: webové stránky obce,
<http://www.hermanovahut.cz/>

ÚVODNÍ SLOVO

Ing. Markéta Kučerová, zastupitel obce

Milí čtenáři,

po půl roce se k vám opět dostávají Heřmanské listy, které tentokrát vychází na začátku nového roku. Berte je jako ohlédnutí za uplynulým půlrokiem.

Píši tento úvodník v den zimního slunovratu. Je to nejdelší noc v roce, Kračun, oslava zrození nového slunce, začátek nového roku. Kdesi jsem četla, že předsevzetí by si měl člověk dávat

právě v den slunovratu, protože tehdy to všechno opravdu začíná. A proto většina předsevzetí učiněná na Nový rok, kdy slunce už dávno běží svůj další cyklus, nefungují a vydrží nanejvýš prvních pár týdnů. Nu, vyzkouším to, uvidím, a na přes rok se s vámi podělím o výsledky.

Mějte nádherný nový rok plný naděje!

SLOVO STAROSTY

Radek Lukáč, starosta obce

Vážení spoluobčané,

máme za sebou rok 2020, který významným způsobem ovlivnil naše profesní i osobní životy. Přes všechno, co se událo, se v naší obci podařilo zrealizovat naplánované a schválené investiční akce. Věřte, že to nebylo jednoduché. Jen v krátkosti vás s nimi seznámím.

V posledních dvou letech hospodaříme s rozpočtem cca 34 mil. korun. Letos jsme k tomu ještě přidali získané dotace ve výši skoro 33 mil. Za celý rok jsme tyto finanční prostředky rozumně a rovnoměrně profinancovali. Díky tomu máme v současné době hotové nové zázemí tělocvičny, včetně jejího povrchu a zateplení, zrekonstruovanou Husovu a Tyršovu uli-

ci, dokončenou největší investiční akci – odkanalizování zbylých částí obce, opravy komunikací, nové obecní byty, zavedenou elektřinu na „Faráku“ a spoustu dalších menších změn.

Kromě viditelných projektů jsme plnili další plány a řešili s tím spjaté problémy. Hlavním úkolem byla projekční příprava schválených akcí: chodníky v Horních a Dolních Sekyřanech, Stříbrské ulici, bydlení pro seniory v areálu fary, nová obytná zóna ve Vlkyši a za Spolkovým domem. Jejich realizace nás čeká v příštím období.

Rád bych všem popřál hodně ZDRAVÍ, rodinné pohody a lepší rok 2021.

ZÍSKANÉ DOTACE V ROCE 2020 – celkem 32.765.398 Kč

Financování	Celkové náklady	Dotace MZe	Dotace MMR	Dotace MF	Dotace PK	Obec - vlastní zdroje	Obec - úvěr
Heřmanova Huť - dostavba kanalizační sítě, I. Etapa B	24 942 544	10 849 000			4 850 000		9 243 544
Revitalizace tělocvičny a přístavba zázemí při ZŠ Heřmanova Huť	10 118 487		5 000 000			5 118 487	
Zateplení fasády tělocvičny ZŠ	845 028				400 000	445 028	
Byty Heřmanka - 8 BJ	16 669 108			10 000 000		6 669 108	
Stavební úpravy místní komunikace - ul. Husova	2 380 569		1 666 398			714 171	
CELKEM	54 955 736	10 849 000	6 666 398	10 000 000	5 250 000	12 946 794	9 243 544

Obec Heřmanova Huť

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

Ministerstvo financí
České republiky

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

PLZEŇSKÝ KRAJ

SVATÝ MIKULÁŠ

Pavel Kučera

Pátého prosince – den, na který se buď děti těší, anebo se tohoto dne velmi obávají. Den svatého Mikuláše. Co víme o této postavě, kterou každý rok potkáváme v doprovodu čerta a anděla? Proč slavíme tento den?

Víme, že se Mikuláš narodil snad kolem roku 270 v řeckém Patrasu, dnes oblasti jižního Turecka. Narodil se v bohaté rodině, ale veškerý majetek rozdal chudým. Kolem roku 300 se stal biskupem v Myře. Brzy zde začalo pronásledování křesťanů a Mikuláš se kolem roku 31 dostal do vězení, kde byl těžce týrán. Poznamenaný týráním vystoupil roku 325 na koncilu Nicejském, kde proběhlo první shromáždění biskupů křesťanského světa. Více o životě Mikuláše již nevíme. Zemřel šestého prosince mezi roky 345 a 351. Možná si říkáte, proč se den Svatého Mikuláše slaví pátého prosince, když zemřel o den později? V dřívějších dobách oslavy všech svátků začínaly v jejich předvečer, aby byl následující sváteční den klidný. Mikulášův kult se rychle šířil do mnoha zemí. Původně byl svatý Mikuláš uctíván pouze ve východní křesťanské církvi. Od desátého století se jeho kult dostal do západní Evropy a v Čechách jsou nejstarší záznamy o jeho uctívání od 14. století.

Osobnost tohoto světce je spojena většinou jen s mikulášskou nadílkou. Ne náhodou, souvisí to s legendou, která se přímo k Mikuláši váže. Legenda vypráví

o zchudlé rodině, která uvízla v dluhích a hrozilo, že otec skončí ve vězení a jeho tři dcery budou prodány do nevěstinců. Rodinu nakonec zachránil Mikuláš, který každé dívce hodil oknem sáček se zlatáky. Rodina tak mohla dluhy splatit a dívky neskončily v nevěstinci.

Italští námořníci nebo piráti uloupili v r. 1087 ostatky biskupa Mikuláše ze sarkofágu náhrobního kostela v Myře a přinesli je do Bari v dnešní Itálii. V Bari postavili k uchování drahocenných ostatků baziliku sv. Mikuláše. Dodnes patří bazilika k nejvýznamnějším románským církevním stavbám v jižní Itálii.

Proč Mikuláš chodí s čertem a andělem? Dobrá otázka, ale uspokojivou odpověď nemáme. Nikdo přesně neví, proč právě čert. Podle pověsti se Mikuláš utkal se samotným ďáblem a ten jej v podobě čerta pokorně doprovází. Další verzí je, že společník za Mikulášova života mohl být Černoch, kterých ve 4. století bylo v Evropě opravdu málo a obyčejní lidé si jej jednoduše interpretovali jako čerta. Postava anděla pak byla ke dvojici pravděpodobně uměle přidána jako protipól čerta. Takto se zlo i dobro vyvažují a Mikuláš jejich prostřednictvím spravedlivě odměňuje i trestá.

Až přijde Mikuláš s čertem za vašimi dětmi, nenuťte ratolesti zpívat písničku, když se jim nebude chtít. Místo toho mohou Mikulášovi věnovat obrázek nebo nějaký výrobek. Tato trojice by neměla vyvolávat strach.

KRÁTKÉ ZPRÁVY A NOVINKY Z OBCE

Radek Lukáč,
starosta obce

- Na jaře 2021 je v plánu výstavba chodníku v celé ulici Lesní včetně nového veřejného osvětlení. Po zhotovení stavby chodníku bude poležen nový povrch na celé komunikaci.
- V blízké době dojde k zazdění části rampy u obchodního domu. V tomto místě vznikne nové muzeum obce.
- Po dokončení všech stavebních úprav v objektu obchodního domu je plánována realizace nové fasády na celé budově.
- Blíží se také realizace nového osvětlení v ulicích Husově, Pionýrů, Úzké, U Sklářny a Luční.
- Ve Vlkyši pod dálnicí vznikne další obytná zóna s kompletní infrastrukturou včetně nového povrchu v ulici K Samotě.
- Projektčně a stavebně připravuje výstavbu chodníků v Horních a Dolních Sekyřanech, výstavbu chodníků ve Stříbrské ulici, bydlení pro seniory v areálu fary, obytnou zónu ve Vlkyši a obytnou zónu za Spolkovým domem
- Vzniknou dvě nové ulice. Ulice ve vznikající obytné zóně pod „statkovými“ bytovkami bude mít název U Pondu. Druhá ulice vznikne v obytné zóně Vlkyš-sever nad ulicí K Samotě a bude mít název V Polích.

MOBILNÍ ROZHLAS

Ing. Markéta Kučerová,
zastupitel, převzato
z webových stránek obce

Již delší dobu je obecní rozhlas nahrazen rozhlasem mobilním. O aktuálním dění se tak můžete nechat informovat pomocí různých moderních komunikačních kanálů. Musíte se však zaregistrovat, aby Vám bylo možné poslat email či SMS o důležitých aktivitách (např. upozornění na odstávky a havárie energií, pozvánky na kulturní akce apod.). Služba je zdarma a registrovat se můžete na obecních webových stránkách nebo rovnou na odkaze: hermanovahut.mobilnirozhlas.cz

FOTOREPORTÁŽ Z AKCÍ

HaHa revival fest, so 12.9.2020, pořádaný obcí Heřmanova Huť

„ABBA revival“, HaHa revival fest, so 12.9.2020, pořádaný obcí Heřmanova Huť

Turnaj v minikopané, so 1.8.2020 pořádaný Hospůdkou U Čivavy a SDH Heřmanova Huť

Zleva: Jakub Matyáš Prokopius, Jakub Kulík, Karel Krátký, Václav Lakó, Barbora Knotková, Leona Hodanová

Zleva David Suchý, Sebastián Karela, Štěpán Sedláček, Martin Sladký, Tomáš Štrunc, Vojtěch Němec, Mikuláš Fencel

NOVINKY Z KNIHOVNY

Vladimíra Nejdlová DiS., knihovnice

On-line katalog

Milí čtenáři, každá moderní knihovna si v dnešní době klade za cíl kromě tradičního půjčování tištěných knih také zpřístupňovat informace široké veřejnosti. Ani knihovna v Heřmanově Huti není výjimkou. V měsíci září jsme spustili ON-LINE KATALOG, ve kterém si kdokoli může například z pohodlí domova vyhledávat knižní tituly umístěné v naší knihovně. Registrovaný čtenář může nahlížet do svého čtenářského konta a může si knihu zapůjčenou jiným čtenářem sám rezervovat. ON-LINE katalog je umístěn na adrese <http://46.174.22.50/katalog/> nebo jej najdete na webových stránkách knihovny <http://www.hermanovahut.cz/knihovna/>.

Knihovna v číslech

Abychom uspokojili nejrůznější chutě a potřeby čtenářů, nakupujeme průběžně během celého roku knihy z oblasti beletrie i naučné literatury, a to pro všechny věkové kategorie. Každým rokem koupíme téměř 350 nových knih za 70 tisíc korun. Naše knihovna se může pochlubit knihovním fondem, který čítá 17 tisíc svazků (knihy, časopisy, brožury). V současné době máme 207 registrovaných čtenářů, z toho 157 žen a 50 mužů. Jednu pětinu z celkového počtu tvoří čtenáři do 15 let. Čtenářů mezi 15 a 29 lety je 10 %. Dalších 35 % tvoří čtenáři mezi 30 a 60 roky a stejné procento připadá na čtenáře starší 60 let.

Chodit do knihovny se vyplatí

Roční registrační poplatek činí 100,- Kč. Děti, studenti a senioři zaplatí dokonce pouhých 50 korun, což je dnes běžná cena jednoho časopisu. Při nákupu nových knih v první řadě reagujeme na poptávku čtenářů, ale nebojíme se ani nákupu titulů od méně známých autorů. Českého čtenáře beletrie jistě potěší, že mezi nejčtenější knihy posledních let nepatří pouze knihy zahraničních autorů, ale své nezastupitelné místo zaujímají i čeští autoři, jako jsou například Vlastimil Vondruška, Radka Třeštíková, Alena Mornštajnová, Patrik Hartl a mnoho dalších. Seznam nově pořízených knih uveřejňujeme na internetových a facebookových stránkách.

Jak se stát čtenářem knihovny

Pro využívání služeb knihovny je nutné se nejprve registrovat. Registrovaný čtenář zaplatí registrační poplatek a obdrží

PRŮKAZ ČTENÁŘE s unikátním číslem. V databázi knihovny vznikne čtenáři ČTENÁŘSKÉ KONTO, které poskytuje ucelený přehled o výpůjčkách, rezervacích a poplatcích. Přihlášku žadatele mladšího 15 let musí schválit a podepsat jeho zákonný zástupce. Knihy se půjčují na 1 měsíc a výpůjčku si lze po domluvě prodloužit.

Knihovna v novém roce

Již nyní pracujeme na tvorbě nových webových stránek (viz Kontaktní údaje na konci článku) a v dalším roce plánujeme pořízení nového knihovního systému Tritius. Jedná se o katalogizační informační systém nové generace, který je jednodušší na ovládání pro knihovníky a čtenářům zpřístupňuje data knihovny v moderním kabátě. Dále si klademe za cíl usnadnit čtenáři orientaci při hledání knih oblíbeného žánru, a proto se návštěvníci mohou těšit na nové označení jednotlivých knih barevnými štítky a ikonami tak, aby bylo na první pohled zřejmé, do jakého žánru kniha patří. V neposlední řadě se chystáme vybudovat příjemnější prostředí pro nejmladší čtenáře, a to v podobě dětského čtecího koutku. Těšíme se také na spolupráci s místní mateřskou a základní školou.

Přestože čtení knih v posledních letech ve světě i u nás klesá a elektronické čtečky pozvolna pronikají mezi lidi, věříme, že klasická papírová kniha si ve společnosti zachová své místo. Přijďte se do naší knihovny kdykoliv nezávazně podívat a neváhejte nás kontaktovat v případě jakýchkoli dotazů. Rádi uvítáme stávající i nové čtenáře. Těšíme se na vás v naší knihovně.

Výpůjční doba knihovny:

Po	9:00 – 11:30 12:30 – 17:00
Út	zavřeno
St	9:00 – 11:30
Čt	12:30 – 17:00
Pá	zavřeno

Kontaktní údaje:

Knihovna Heřmanova Huť,
Mírové náměstí 264, Heřmanova Huť, 330 24
tel. +420 720 022 710
email: knihovna@hermanovahut.cz
<http://www.hermanovahut.cz/knihovna/>

FARA V OBLEŽENÍ TÁBORNÍKŮ

Lukáš Wilhelm

V červenci a srpnu proběhly v Heřmanově Huti dva týdenní turnusy příměstských táborů pořádaných Rodinným centrem Heřmanova Huť s podporou MAS Český západ, který celou akci zaštiťoval. Letošní tábory měly podtitul "Hravé léto".

V průběhu deseti dní se na táborech vystřídalo téměř padesát dětí ve věkovém rozmezí čtyři roky až třináct let, šest vedoucích, tři policejní psodvů, jeden sokolník, několik dobrovolníků a zvířat a všichni dohromady jsme zažili spoustu zábavy.

Každý den jsme začali již tradiční ranní rozvíčkou ve farní zahradě, při které se děti měly šanci protáhnout, zatančit si na rytmickou hudbu či se například seznámit se základními pozicemi v tradiční józe. Během dopoledne se pak táborníci proměnili ve vědce, vyzkoušeli si práci s laboratorními pomůckami a snažili se přijít na kloub chemickým pokusům a přírodním jevům. Zábavnou cestou se tak děti seznámily například s fungováním hasičiho přístroje, dokázaly izolovat DNA nebo na vlastní oči spatřily buňku pod světelným mikroskopem.

Ale ani dětská tvořivost nezůstala neukojena. Během celého týdne byl prostor pro kreslení a vyrábění, takže si děti mohly odnést domů krásné lapače snů, bavlněné členky, malované šátky a mnoho dalšího.

Jako červená nit se celým táborem vinuly společné soutěže, při nichž děti získávaly body pro svůj tým, do kterého byly první den rozlosovány. Soutěžilo se ve štafetách, v přetahování, ve skákání v pytlicích nebo také v hledání ukrytých kartiček. Každá skupina dětí měla vlastní název, pokřik a vlajku nebo erb, které během prvního dopoledne vymyslely a vyrobily. Na táboře se fantazii meze nekladly, a tak i názvy jednotlivých skupin byly vždy velmi originální (Kočkopisi, Hravé děti, Plaváci, Super hadi, Super děti, Delfíni, Hráči a Přesíláci). Ve chvílích volna se hrály různorodé stolní hry, karty nebo se závodilo na kuličkové dráze.

Ale ani letos jsme nezůstali jen za farní zdí. Mimo krásnou stopovačku či cestu za pokladem, kterou pro nás připravili man-

želé Kučerovi, se děti díky Liboru Markovi, historikovi a popularizátoru vědy, mohly vrátit do dob rytířských turnajů a dozvědět se interaktivní formou spoustu dobových zajímavostí.

Každý týden jsme obecním autobusem vyjeli poznávat také místa v našem blízkém okolí. Navštívili jsme Lomeček u Mrákova na Domažlicku, kde jsme sestoupili až na dno lomu a z malé ponorky jsme mohli pozorovat život pod hladinou, a dále hned dvě farmy, na kterých se naši táborníci setkali jak s běžnými, tak i exotickými druhy zvířat. Poprvé to bylo na merklínských Bijadlech, podruhé jsme vyrazili na Dvůr Krasíkov, ze kterého jsme došli i na blízký hrad Švamberk.

Oba dva tábory byly velmi povedené, a ačkoliv jejich sezóna nedávno skončila, my se již nyní těšíme na příští rok a pevně věříme, díky pozitivním zpětným vazbám dětí i rodičů, že nejsme sami.

Táborům zdar!

Společné foto

„Vědecká“ činnost

Kuličková dráha

Edík v plné zbroji

Jeseter v okně

NOVÝ ŘEDITEL ZÁKLADNÍ A MATEŘSKÉ ŠKOLY V HEŘMANOVĚ HUTI

Ing. Zdeněk Jůza, Ph.D., MBA; ředitel ZŠ a MŠ

Ing. Zdeněk Jůza, Ph.D., MBA

Narozen 19. 2. 1976

Po absolvování katedry energetických strojů a zařízení na ZČU v Plzni v roce 2000 pracoval jako vedoucí Karlovarského kraje pro společnost Philip Morris. Od roku 2001 do roku 2013 byl zaměstnán v Doosan Škoda Power jako výzkumný pracovník, projektový manažer a vedoucí Oddělení kondenzace a regenerace. V roce 2008 dokončil Ph.D. studium v oboru Termomechanika a mechanika tekutin. V letech 2014 až 2015 působil jako vedoucí Katedry energetických strojů a zařízení na ZČU v Plzni. Byl také členem vedení fakulty strojní na ZČU v Plzni. Od roku 2016 pracoval jako projektový manažer R&D v Doosan Škoda Power, zároveň působil na Ústavu energetiky Fakulty strojní ČVUT v Praze. Byl také hodnotitelem výzkumných projektů pro Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR a členem dozorčí rady Centra protidrogové prevence a terapie.

Jeho pedagogická a lektorská činnost byla spojena se ZČU v Plzni, s ČVUT v Praze, KCVJŠ Plzeň, SPŠS Plzeň a Církevním gymnáziem Plzeň.

V současné době ředitel naší školy.

Jaký máte pocit z prvního půlroku Vašeho působení na škole v Heřmanově Huti?

Pokud mohu mluvit hodně upřímně, tak mám dojem velmi dobrý. A nejedná se jen o školu, ale celkově o Heřmanovu Huť jako celek. Byl jsem tady v minulosti asi před 15 lety a současná Heřmanova Huť se nedá srovnat s tím, co jsem viděl kdysi. Je patrné, že tu lidé spolupracují a táhnou za jeden provaz. Velmi nadstandardně funguje spolupráce se zřizovatelem Obcí Heřmanova Huť a se zastupiteli, s kterými jsem měl tu čest se seznámit. Pokud mohu mluvit o škole, tak jsem překvapený daleko více. Všechny budovy školy jsou téměř nové a dobře vybavené. Ale co je nejdůležitější, jsou lidé okolo mě. Každá změna je většinou vnímaná s obavou, co bude dál. Jsem rád, že změny, které začaly, doprovází vzájemná spolupráce. Velmi nadšený jsem z dětí jak ve školce, tak ve škole. Už dlouho jsem ve školách neviděl takovou kázeň a vzájemnou spolupráci. A to že občas někdo zazlobí? No asi jsme nebyli jinačí a k dětství to patří.

Působil jste v nadnárodních firmách, na univerzitách. Co vlastně děláte na vesnické škole?

Práce s žáky a studenty mě baví a je to práce kde, pokud je dělaná správně, vidíte okamžitě úsměvy a nadšení dětí. Na základní škole můžete nejvíce ovlivnit děti v rozhodování o tom, co chtějí do budoucna dělat a jak budou chtít žít svůj

život. Pokud jim ukáži nadšení z práce, vzájemnou spolupráci, tvořivost a kreativitu, je velká pravděpodobnost, že i oni se vydají většinou touto cestou. To platilo i v mém případě. To jsem se vyjádřil ke škole a proč na „vesnickou“ školu? Vesnické školy mají spoustu výhod. A k tomu jsem se narodil a vyrůstal ve vesničce na Šumavě, která má 50 obyvatel. Proto mám rád trochu jiné klima, než panuje ve městech.

Jakým směrem povedou Vaše kroky v nové práci do budoucna?

První kroky byly seznamovací se školou a zaměstnanci. Měl jsem pohovory se všemi zaměstnanci, a to už Vám udělá poměrně pěkný náhled na fungování naší organizace. Dále už jsem samozřejmě mluvil s panem starostou, s některými zastupiteli, s dětmi a s některými rodiči. Já za sebe bych chtěl z naší školy udělat atraktivní školu s úsměvem. Školu, která bude motivovat žáky a sám žák se stane partnerem pro spolupráci. Výuku bych chtěl posunout více k projektové a zážitkové podobě. Používání moderních technologií při výuce by mělo být součástí výuky. Další priorita pro mě je zapojení školy do projektů a tím vytvářet dobré podmínky pro naše děti ve výuce. Už nyní se připravují tři v celkové výši 1,6 miliónu korun. Můj důraz ve výuce bude na výuku českého jazyka, matematiky a anglického jazyka, kde tyto předměty budou rozhodující u zkoušek

na vysněnou střední školu. Ale o rozvoji školy bude rozhodovat především spolupráce s rodiči a komunikace s nimi. Už jsem posílal všem rodičům na základní škole email a muselo být patrné, že mým zájmem je navázat komunikaci, která z mého pohledu trochu chybí. Bohužel v současné době jsem neudělal osobní setkání se všemi rodiči, což mě moc mrzí a budu to chtít napravit po uklidnění situace kolem Covidu 19.

Řeknete nám něco o sobě mimo zaměstnání?

Tak to nejpodstatnější je má dcerka Nelli (14 let), kterou mám ve střídavé péči. Rád cestuji a sportuji. Vedu technický kroužek v mém bydlišti a taky občas trénuju beach volejbalistky. Jsem předsedou spolku, s kterým organizujeme v našem okolí akci „Uklidme Česko“. Jsem i autorem několika technických projektů pro žáky základních škol.

Chcete říci něco na závěr?

Chtěl bych tímto poděkovat všem za dočasnou podporu a spolupráci, ať u nás ve škole, školce a jídelně, tak i mimo školu. To bylo opravdu milé překvapení. Doufám, že se spolupráce bude rozvíjet a moc se na to těším. Přeji všem, ať současnou dobu přejdou v klidu, s úsměvem a hlavně ve zdraví.

Za celou základní školu přejeme všem v Heřmanově Huti to nejlepší v roce 2021.

NOVINKY VE ŠKOLE V OBLASTI IT A DISTANČNÍ VÝUKA

Ing. Zdeněk Jůza, Ph.D., MBA; ředitel ZŠ a MŠ

Nový školní rok začal nestandardně přípravou na možnost uzavření školy vzhledem k situaci kolem COVID 19. Distanční vzdělávání byla jedním z bodů přípravy. Poslední týden v srpnu byly proškoleny všechny paní učitelky a asistentky pedagoga prvního i druhého stupně na nový systém Office 365 od společnosti Microsoft. První zářijový týden na ten samý systém byli proškoleni žáci celého druhého stupně. Pro žáky druhého stupně bylo školení připraveno formou projektového

dne, tak si mohli spoustu věcí zábavnou formou procvičit. A jak tedy probíhala výuka po uzavření školy? Celý druhý stupeň najel na online výuku v pomoci Microsoft Teams. Žáci mají svůj tým obsahující vše pro komunikaci s učiteli. K přihlášení mají své přihlašovací jméno a heslo.

Pro první stupeň platil stejný systém jako minulý školní rok, kdy materiály byly dávány na webové stránky školy současně s informacemi na e-mailu. Rozšířili jsme tento systém o možnosti video kontaktu mezi

dětmi a učiteli formou videokonference v prostředí Microsoft Teams.

Další novinka nastane v nejbližších dnech, kdy škola nastupuje na placené licence Microsoft Office 365, kde každý žák mateřské i základní školy dostane licenci zdarma pro produkty Microsoft a bude je moci využívat až na pět zařízení doma. To je moc příjemný posun pro všechny žáky a zaměstnance školy a jejich rodiny. Poděkování patří Obci Heřmanova Huť, která tuto novinku podpořila a odsouhlasila.

V MATEŘSKÉ ŠKOLE SE DĚTI ROZHODNĚ NENUDÍ

Jak vidí Ježíška naši nejmenší

Paní učitelky položily dětem základní otázku: „Jak vypadá Ježíšek?“

Ondra Coufal: „Je to starý děda a má kabát s čuflíkama.“

Ondra Roskovec: „Je malej, žije v jeskyňce a má Josefa a Josefu.“

Matěj Křelovec: „Je malej, modrej a s bílými pruhami.“

Mikuláš Rosol: „Je u kapličky v obraze, má křídélka.“

Jiřík Strnad: „Je to nahatý miminko a má nás rád.“

Tvoření velkých sluníček – skřítek podzimníček

Sportovní hry – bramboriáda

Slavnostní pasování předškoláků

Tvoření prostředních sluníček – podzimní lampičky

HISTORICKÉ OKÉNKO: LEO ŽALIO

Zdroj: Paměti národa (www.pametnaroda.cz)

Následující text není historickou studií. Jedná se o převyprávění pamětníkových životních osudů na základě jeho vzpomínek zaznamenaných v rozhovoru. Vyprávění zpracovali externí spolupracovníci Paměti národa.

Kdo natočil: Dominik Mačas

Kde: Heřmanova Huť

Kdy: 24. 07. 2003

Kdo zpracoval natáčení: Hana Kučerová

Project: Příběhy 20. století

Instituce: Post Bellum

Rotmistr ve výslužbě Leo Žalio

(* 1923 † 2014)

„Když na vás střílí, tak se každý snaží co nejrychleji někam zalézt a co nejvíc se přimáčkne k zemi. To už potom žádný hrdinství není.“

- narozen 23. října 1923 v městečku Vianne v jihozápadní Francii
- jeho rodiče, původem z jižní Moravy, přišli do Francie v roce 1921 za prací, pracovali zde ve sklárně
- dostal se do partyzánského oddílu, který operoval ve Francii až do roku 1944
- v roce 1944 vstoupil do československých jednotek a přesunul se do Anglie, kde byl přidělen k motopraporu, k tzv. erdézetce – rotě doprovodných zbraní. Nejprve pracoval jako nabíječ protitankového děla, později jako řidič
- účastnil se bojů u Dunkerque
- v roce 1945 přišel do Československa, odvelen na východní Slovensko proti Banderovcům, demobilizován až 1. ledna 1947
- po válce pracoval ve sklárně v Heřmanově Hutí
- zemřel 11. července 2014

DĚTSTVÍ

Leo Žalio se narodil 23. října 1923 v městečku Vianne v jihozápadní Francii. Ve 20. letech byla v Čechách velká nezaměstnanost, což donutilo Žaliovi rodiče, původem z jižní Moravy, odejít v roce 1921 za prací do Francie do Vianne, kde se tehdy zakládala sklárna. Její ředitel, původem Čech, provedl ve své bývalé vlasti nábor. Leo prožíval ve Francii šťastné dětství: „Dětství jsem měl dobré. I když jsem žil jen s otcem a bratrem. Matka zemřela krátce po mém narození. Chodil jsem do francouzské školy, později v roce 1937 tam vznikla také česká. Fungovala ale jenom

Rotmistr v.v. Leo Žalio

rok. Pak začala válka a musela být zrušena.“ Jeho oblíbenou zábavou byl tenis.

Po ukončení základního vzdělání chtěl jít Leo Žalio ještě dál studovat: „Já jsem počítal, že půjdu dál studovat, jenomže v tom byl háček. Ředitel sklárny to nechtěl dovolit, ten vzdělání neuznával. Říkal: „My potřebujeme dělníky a ne studované lidi.“ Tak se nedalo nic dělat, když tátovi položil nůž na krk: „Buď dáš syny do sklárny, nebo si budeš hledat práci jinde.“ Co byste dělal v takové chvíli? Bylo prostě vyřešeno...

Ve Francii hojně fungovaly krajanské spolky, podle slov pana Žalia: „Tam byl snad každý Čech. Spolková činnost se hojně pěstovala. Divadlo se hrálo, zábavy se pořádaly a tak.“

„V roce 1936, když to začalo ve Španělsku, tak přes náš kraj utíkalo hodně Španělů, aby se zachránili před Francem. A naši rodiče jim také pomáhali. Jako kluci jsme to tehdy nebrali tak vážně, ale sledovali jsme, co se děje, a nadávali, jaká to je lumpárna, že Francouzi odmítali pomoci legální španělské vládě. Proti tomu jsme protestovali.“

Také na Mnichov reagovali Češi usedlí ve Francii protesty: „Jako každý jsme na to nadávali, že je to lumpárna. I samotní Francouzi protestovali... Jenomže k čemu to bylo? Nebylo to nic platný. Někteří s náma cítili, když nám zabírali republiku. Jiní, co byli orientováni na druhou stranu, ti s tím souhlasili a tvrdili, že Daladier jim zachránil mír. To bylo řečí! Za pár měsíců už bylo po míru.“

ZA VÁLKY VE FRANCII

Po zabrání Francie Němci patřila Vianne do tzv. volné, neobsazené zóny. Ale Němci měli i zde svoje úřady, které kontrolovaly obyvatelstvo. Perzekuci židovského obyvatelstva na území obsazené Francie zažil pan Žalio na vlastní kůži: „Viděli jsme to na vlastní oči. Majitel sklárny byl Žid a v roce 1940 to musel honem zabalit a utéct, aby si zachránil život. Emigroval do Švýcarska. Práce ve sklárně se tudíž zastavila. Pece vyhasly a bylo po zaměstnání. Většina jejich zaměstnanců našli novou práci v lese při těžbě dřeva. Tam byly ohromné lesy. A navíc Němci potřebovali hodně dřeva.“

Někteří Češi, kteří žili ve Francii, byli totálně nasazení, pan Žalio se tomu ale vyhnul: „Co se týče totálního nasazení, měl jsem štěstí, že jsem se ve Francii narodil, tak mě z toho vyřadili.“

U PARTYZÁNŮ

Do roku 1944 byl pan Žalio ve Francii. „Při práci v lesích se v našem kraji vytvořil partyzánský oddíl. Jeden můj spolužák se k nim dostal. Jednou večer šel za svými rodiči a já jsem ho potkal a ptal jsem se: „Břeťo, kde jsi? Copak je s tebou?“ My jsme o něm totiž vůbec nevěděli. A on na to: „Já jsem u partyzánů.“ Ptal se, jestli se k nim dám. Řekl jsem, že ano. A on to zařídil u velitele. Za dva dny si pro mě přijeli. Tak jsem se dostal do oddílu. Otec sice moc nejásal. Říkal: „Když je to tvoje rozhodnutí, tak já ti bránit nebudu.“ Už mi bylo dvacet let, tak jsem se rozhodoval sám.“

V partyzánském ležení bylo asi třicet lidí, kteří byli rozděleni do dvou skupin: „Byli tam samí mladí. Tam nebylo jednoho starýho, tedy až na našeho velitele, ten byl starší. Samí mladí kluci plní nadšení a bojechtiví.“ Nadšení a touha pomoci často nahrazovala i schopnosti a výcvik: „Ne ne, žádný výcvik. To bylo jednoduchý. Někdo mi řekl: „Tady jsou zbraně. Slož si stangun. Tady jsou zásobníky. Tady jsou náboje.“ Hotovo. Jeden kluk mi ukázal, jak vypadá složená stangun a bylo to. Sami jsme se museli učit. My jsme byli opravdu partyzáni. Kdyby nás někdo viděl, tak by utek.“

Partyzánská skupina se nepodílela na přímých bojích: „Většinou jsme dělali diverzní akce. V červnu při vyloštění v Normandii jsme měli za úkol zadržet německou skupinu, co působila v našem kraji, aby nemohla zasáhnout proti Spojencům.

Pyrotechnik narušil most a několik dní nemohly jezdit vlaky. Měli jsme je držet 48 hodin, ale my jsme je drželi tři dny. Než to opravili, bylo už dávno po. To byl jeden takovej náš úspěch.“

Několikrát se jeho partyzánská skupina dostala do přímého ohrožení: „Taky nás Němci párkrát pěkně prohnali, že jsme se nestačili ani oblét, ani obout. Jednou nás v noci obklíčili a čekali na posilu. Jenomže náš kuchař dostal bolení břicha, musel se vzdát, a přitom narazil na Němce. Udělal poplach a už to začalo lítat. Každý popadl to, co měl, a hnali jsme pryč. A nahoře přes silnici už přijížděla auta a začali to tam kropit. Tak jsme se rozprchli a pak jsme se zase pár dní hledali.“

Jako proviant získávali potraviny od kolaborantů: „Živili jsme se tak, že jsme zabavovali potraviny kolaborantům. A bohužel jich tam bylo dost, hlavně mezi velkými sedláky. Ti víc drželi s Němci. Říkali, že Němci jim nic neseberou. A co nešlo jinak, tak to se muselo koupit, ale většina proviantu šla od kolaborantů. Vzali jsme si, co jsme potřebovali. Když byl ten sedlák velké hajzl, tak jsme ho sebrali a odvedli na velení, ať si s ním dělá, co chce. Většinou nás nechali, abychom si vzali, co potřebujeme... Nedá se říct, že bychom hladověli.“

ČESKOSLOVENSKÁ ZAHRAČNÍ ARMÁDA

Pan Žalio byl mezi partyzány až do doby, než vstoupil do československých jednotek a přesunul se do Anglie: „Náš vojenský atašé v Paříži vysílal svoje agitátory do míst, kde věděli, že je větší množství Čechů, aby je naverbovali do naší armády k osvobození republiky. Do Anglie jsme šli skoro celý náš partyzánský oddíl, ale tam nás rozstrkali. Dostali jsme krátký výcvik a přezbrojili jsme se. Tak dva měsíce to trvalo. Dost nám tam vadilo, že nás komandovali poddůstojníci z vládního vojska. Někteří bojovali proti partyzánům v Itálii a teď nám měli velet. To se nám nelíbilo.“

Leo Žalio vzpomíná, že ne všechny oběti byly skutečně nezbytně nutné. Například při posledním útoku na jejich úseku u Dunkerque přišla o život celá řada vojáků: „Podle nás byl ten poslední útok úplně zbytečný. Ono se to nerado povídá, ale bylo to tak. A spousta kluků tam zahynula. Přitom už o nic nešlo. Vždyť Němci už kapitulovali. My vojáci jsme to brali tak, že někdo nahoře se holt chtěl vytáhnout. Zbytečně tam zařvalo pár kluků. Ti mohli klidně ještě žít. Nic to na situaci nezměnilo.“

Některé pocity se nedají zapomenout, například chvíle, kdy se člověk dostane poprvé do palby: „No, nebylo mi dobře... To je takovej zvláštní pocit, když míří přímo na vás. To sice nevidíte, ale cítíte to. Ten hluk, jak jde za tím nábojem. To je, jako by vám střílil u ucha. Když střílí na někoho jiného, tak je to docela jiné zvuk. Když na vás střílí, tak se každé snaží co nejrychleji někam zalézt a co nejvíc se přimáčkne k zemi. To už potom žádný hrdinství není.“

Pan Žalio byl členem komunistické mládeže. O situaci v Sovětském svazu ale informace chyběly: „My jsme žádné informace prakticky nedostávali. Rozhlas nebyl, tisk nebyl... To, co jsme se dozvídali z tisku, to bylo všechno z druhé strany.“

SLUŽBA PO VÁLCE NA SLOVENSKU

Po ukončení bojů se dostal Leo Žalio do Československa. Nedostal se ale do civilu, jednotka byla odvelena na východní Slovensko: „Když jsme přijeli do naší republiky, tak nás místo do civilu poslali

na Slovensko proti Banderovcům. Bylo to v okolí Humenného. Já jsem jako řidič jen vozil pohonné hmoty, takže jsem se ničeho neúčastnil. Jel jsem s kolonou, vysadil jsem vojáky a popojel jsem po trase dál a pak jsem čekal, až ke mně dojdou. Oni to měli vyčistit a pokud tam někdo byl, tak ho sbalit. Ale Slováci nadržovali spíš Banderovcům, takže jsme většinou přišli s křížkem po funuse. Slováci jim totiž dost nadržovali. Tam nás moc rádi neměli.“

Na Slovensku se však odehrály i situace, které snad mohou znít jako komický omyl, domyšleny do důsledků se však mohly stát tragédií: „Jednou dostalo velitelství hlášku o výskytu Banderovců v určité obci. Jméno už si nepamatuju. Byl vyhlášen poplach a jednotka vyrazila. Byl to kopcovitý terén. Prapor se rozvinul a pochodovali do kopce. Nahoře narazili na obsazený zákop. Každých deset kroků kulomet a za ním chlapi. Naše velení mělo za to, že jsou to Poláci. Tenkrát šlo těžko rozeznat, kdo je voják a kdo je civil. Protože každý nosil úbor složený z částí různých uniforem. Tak se ptali po veliteli. Ty chlapi volali po zákopu, kde je velitel, a on žádný velitel nebyl. Tak prapor přešel zákop a pokračoval dál. Našemu politrukovi, který tam byl s nimi, ale vrtalo hlavou, jak to, že se jim nehlásil žádný velitel. Asi po dvou kilometrech je přesvědčil, aby se vrátili. Zákop už byl ale prázdný. Byli to totiž Banderovci. Bylo obrovské štěstí. Kdyby padl náhodný výstřel, tak z toho zákopu postříleli půl praporu, protože ty k nim šli jak na procházku. Tenkrát stačilo, aby někdo zakopl a omylem to zmáčk, a oni by nás rozsekali na maděru. Po návratu jsme všichni museli podepsat prohlášení o mlčenlivosti. Nevím, kolik let to má platnost, ale myslím, že za těch padesát let už je to promlčené. Ty kluci, co tam byli, se znovu narodili, protože to by byl strašný masakr.“

PO ODCHODU DO CIVILU

Na Slovensku zůstal Leo Žalio až do konce roku 1946. Propuštěn byl 1. ledna roku 1947. Po válce pracoval ve sklárně v Heřmanově Huti. Podle svých vlastních slov neměl nikdy s režimem problémy, ač bojoval v západní armádě: „Neměl jsem žádné problémy. Já jsem byl jenom dělník. Já jsem nebyl nic. Nastoupil jsem tady ve sklárně. Nemůžu říct, že bych byl nějak perzekuován. To vůbec ne. Mně ani neměli co vzít! Tu práci? To těžko, někdo to dělat musí.“

V Heřmanově Huti strávil Leo Žalio zbytek života.

Část partyzánské skupiny – Agen, Francie srpen 1944 leží s kulometem Svatopluk Pevný, v podřepu zleva Břetislav Kašpar (bratranec S.P.) a Leo Žalio, uprostřed Rosita, stojí zleva Polák Vladek a Francouz Pierre Athenot

Skupinové foto v La Panne, Belgie 1945 zleva Emil Kirždorf (padl u Dunkerque), Hynek Kirždorf, Karel Kirždorf, Francin Kirždorf, Leo Žalio, Karel Zubr

OSOBNOST NAŠÍ OBCE: FRANTIŠEK VALEŠ

Mgr. Miroslava Suchá, zastupitel obce

Školník jako postrach všech žáků, který kontroluje přezůvky i pozdní příchod? Tak to rozhodně neplatilo o heřmanském školníkovi Františku Valešovi. Svou vstřícností a houževnatostí si získal sympatie nejednoho žáka a učitele. Ve své profesi setrval neuvěřitelných 25 let. Po jeho odchodu bylo velmi těžké sehnat náhradu. Letos v srpnu se rozhodl pověsit na hřebík také šoférování obecního autobusu a konečně si tak může užívat zasloužený důchod i rodinu.

Pane Valeši, 8. dubna jste oslavil 70 let, byla nějaká chvílka ve vašem životě, ke které se ve svých vzpomínkách rád vracíte a klidně byste si ji prožil znova?

Myslím, že ani ne. Beru život tak jak je a nic bych neměnil.

Odkud vlastně pocházíte?

Narodil jsem se v Plzni. Žil jsem v Přehýšově. V Heřmance jsem od roku 1971. Přišel jsem sem po vojně pracovat do statku.

Prozradte, jak a kde jste poznal svou manželku Marušku?

Potkali jsme se tady v Heřmance. Manželka byla odsud, tehdy jí bylo 20 let. Vzáli jsme se 2. října v roce 1976 a letos jsme spolu 44 let.

Jak dlouho jste pracoval ve statku a co jste zde vykonával?

Byl jsem vyučený instalatér pro statek. Dělal jsem řidiče nákladáku. Začínal jsem tehdy jezdit s V3S.

Prozradte, kolik let jste pracoval jako školník na místní základní a mateřské škole?

Do školy jsem nastoupil v roce 1991 a byl jsem tam až do roku 2016. Pracoval jsem tam celkem 25 let. Potom jsem ještě vypo-máhal, když bylo třeba někoho zaučit, nebo když zrovna nebyl žádný školník.

Jak jste narazil na možnost pracovat jako školník?

V roce 1991 končil národní statek a hodně se propouštělo. Já jsem tehdy vozil o víkendech i o svátcích mléko z okolních kravínů, takže mě tehdy nechtěli pustit.

Co práce školníka vlastně obnáší?

Dělal jsem vše, co bylo možné. Sekal, topil, opravoval, neustále jsem něco stěhoval. Když se musela stěhovat škola na faru, a pak zase zpět. Stěhovala se i školka ze sklárny do Školní ulice. Stěhovala se i jídelna. Měl jsem na starosti tedy nejen základní a mateřskou školu, ale i jídelnu, tělocvičnu a knihovnu. Za dob topení na uhlí bylo taky hodně práce. Chodil jsem od 5 hodin topit, ale bylo to mnohem lepší teplo než na nějaký plyn.

Práce školníka je tedy velmi náročná práce jak po fyzické stránce, tak po té manuální. Myslíte si, že by takovou práci mohla vykonávat i žena?

To opravdu netuším. Víím, že v Plzni pracovala jedna školnice, ale ta vše jen řídila a měla okolo sebe údržbáře, kteří měli na starosti veškeré opravy.

Měl jste někdy chvílku, kdy vás tato práce přestala bavit, a chtěl jste všeho nechat?

Práce školníka mě bavila, protože to byla různorodá práce. Dobré taky bylo, že se to prolínalo i s prací řidiče. Jen to bylo málo placené. To jsem si i často říkal, že naše máma má i větší důchod než já (smích).

Prozradte, jaké jste měl vztahy s učiteli a s kolegyněmi uklízečkami?

Nikdy jsem s nikým neměl problém. Třeba Jarka Loukotová byla dobrá partačka, ta ve škole uklízí ještě teď. Ale i mnoho jiných uklízeček. S učiteli jsem byl také spokojený. Vycházeli jsme, já si myslím, vždy velmi dobře. Taky se tu už vystřídal nemalé množství učitelů.

A co děti? Často slyším, jak jsou dnešní děti nevychované. Vycházel jste s nimi také vždy dobře? Myslíte, že se chování dětí vůbec změnilo od té doby, co jste začal vykonávat práci školníka?

Pan František se svou ženou Marií

Pan František Valeš je členem sboru dobrovolných hasičů již od roku 1972

Foto se sborem učitelů před odchodem do důchodu

Jeje a jak. Rozhodně se chování dětí změnilo. Přijde mi, že tak poslední tři roky vidím změnu u těch nejmladších. Prvňáci, druháci i třetáci, co si dovolí na učitelku a jak sprostě mluví. Na mě si ale nikdy nic nedovolily. Ještě dneska na mě děti volají: „Dobrý den, pane školníku.“

S vaším ukončením kariéry obecního řidiče, ukončí též svou službu obecní autobus. Autobus jsem vnímala jako skvělý benefit pro občany i pro spolky. Není vám líto, že už tato služba nebude v obci k dispozici?

Myslím, že je to škoda. Byla to velká služba pro obec. Bohužel tuhle práci nikdo nechtěl dělat dál. Je to ale pochopitelné, protože je to spíš práce pro důchodce. Já už jsem si dál nechtěl dělat psychotesty. Navíc autobus také už není ve zcela dobré kondici.

Víte ještě, kdy a jak vznikla myšlenka pořídit obecní autobus?

To bylo v roce 2000. Tehdy přišel s tím nápadem pan Hönig. Sehnal Avii Chavdar (čtete Čavdar) a původně měl autobus sloužit fotbalistům na rok. Nakonec vydržel 5 let. Déle než jsme si mysleli. Po Avii obec poříдила toto Iveco. Bylo to v roce 2005. První jízdu jsem s ním tehdy jel na Javornou, byl to wellness zájezd.

Byl autobus hojně využíván?

Dříve se jezdilo hodně. Využíván byl školou, školkou a hlavně všemi spolky v Heřmance (hasiči, senioři, fotbalisti atd.). Jezdil jsem ale i hodně pro okolní obce jako Kostelec, Ostrov, Nýřany. Posledních pár let se ale jezdilo stále méně a méně. Ani škola obecním autobusem už nejezdila. Teď už sednou jen na vlak do Plzně. Dříve jsem jezdil hodně divadla nebo školní výlety, ale to tu byl ještě pan učitel Libor Luňák. S ním děti hodně jezdily na Šumavu, Hřensko aj. Na lyžařské výcviky jezdil pan učitel František Bistřícký. Poslední dva roky jsem už na plavání nejezdil, byla malá kapacita autobusu. Ještě jsem

jezdil se spolkem myslivců na výstavy do Lysé nad Labem.

Řidičský průkaz D jste měl již dříve pořízený nebo jste si ho opatřil, abyste mohl řídit obecní autobus?

Řidičák jsem měl už ze statku. Mám řidičák úplně na všechno.

Procestoval jste kus republiky. Jezdil jste také nějaké zájezdy do zahraničí?

Do zahraničí jsem jezdit nemohl, protože na to musí mít autobus technický průkaz do zahraničí.

Čtenáře, ale i mě, bude zajímat nějaký veselý příběh z vašich cest. Povíte nějaký?

Jednou jsme jeli zájezd s invalidy do Bečova. Paní Zdena Fialová si dala kufr ke dveřím, že ho má úplně nový a nechce si ho odříti. Chavdar měl dveře na kliku a někdo tu kliku zrovna blbě zavřel. Já jsem zabrzdil a kufr vypadl ven a kutálel se.....a ona měla strach, aby se ji neponičil (smích). Nebo mi jednou na Chavdaru upadly obě zadní kola za jízdy. Vezl jsem dorostence do Zbůchu. Pavel Bouzek mi tehdy říkal, jak od autobusu lítají nějaké matky. Naštěstí se nikomu nic nestalo. Ono to moc rychle ani nejezdilo, maximálně 80 kilometrů za hodinu. Ale aspoň v tom děti nezvracely, to Iveco moc houpe, to dětem nedělalo dobře. Blinkající historky jsem měl spíš s dospělými. S kosteleckými jsem jel na sraz Kostelců někdy ve 3 hodiny ráno. Ti přišli z hospody rovnou do autobusu. Celou cestu tam prospali, ale cestu nazpátek jsem musel zastavovat každou benzínku, protože na Moravě doplnili zásoby.

Které spolky z Heřmanovy Hutě jste rád vozil a se kterými jste se na cestu naopak moc netěšil?

Nejlepší byli invalidi a škola taky nebyla špatná. S fotbalisty to nebylo nic moc. Byli někdy moc hluční (smích).

Co vás bavilo více? Být řidičem nebo školníkem?

Líbilo se mi, jak se ty práce prolínaly. Bavilo mě to, že se na víkend vždy někam vyjelo.

Manželce nevadilo, že jste netrávil víkendy doma s rodinou?

Nevadilo, ta často jezdila se mnou. Ať už to bylo s invalidy nebo hasiči.

Vy sám jste u hasičského spolku pěknou řádku let. Jak dlouho a jakou funkci jste zastával nebo ještě zastáváte?

U hasičů jsem od té doby, co jsem přišel do Heřmanky tj. od nějakého 72. roku. Jednu dobu jsem dělal i starostu hasičů. To bylo někdy po Františkovi Karlovi. Jenže potom tam bylo zapotřebí pracovat i s počítačem a já o tom nic nevěděl, tak to po mě začal dělat Ondra Melichar a teď to dělá Jiří Kout. Já jezdil s autem na zásahy, účastnil jsem se i hasičských závodů, ale dřív jich tolik nebylo. Členem jsem stále a už chodím jen na schůze, které jsou jednou za měsíc.

Co rád děláte ve svém volnu? Teď si ho můžete konečně užívat plnými doušky.

Doma je práce jak na kostele. Já bych radši chodil do té školy (smích). Dělam na baráku, zahradě. Jezdím na výlety s invalidy

Máte vnoučata? Kolik?

Máme tři děti - nejmladší je dcera Petra, syn Ota je prostřední a nejstarší syn Petr. Máme čtyři vnoučata dva vnuky a dvě vnučky. Nejstaršímu je 19 let.

Pan František Valeš je velmi pracovitý a skromný muž. Je názornou ukázkou toho, že práce školníka lze dělat s nadšením a srdcem. Chtěla bych mu tímto poděkovat nejen za rozhovor, který mi poskytl, ale i za odvedenou práci v naší škole a v obci. Přeji mu tak pevné zdraví do dalších let a klidný a pohodový zasloužený důchodový odpočinek.

ZAJÍMAVOSTI Z VĚDY

Převzato z časopisu 21. století,
zpracoval doc. Ing. Vladimír Kindl, Ph.D., zastupitel obce

Ve víně je nejen pravda, ale i mládí

Příznivé účinky vína na odolávání organismu proti stárnutí zkoumají vědci již delší dobu. Vědci z Harvardovy univerzity však nedávno přinesli zprávu o objevu vskutku převratném. Látka resveratrol, která je obsažena ve vinných hroznech (a také v les-

ních plodech či burských oříšcích), dokáže aktivovat geny zastavující stárnutí buněčných mitochondrií. Vědci zatím stále neznají přesný mechanismus působení této látky. Její objev však slibuje velkou naději do budoucna. Syntetická obdoba této látky by mohla znamenat revoluci v zastavování příznaků stárnutí.

Žvýkačka zvyšuje koncentraci

Tuto zprávu neuslyší učitelé rádi. Několik britských psychologů nedávno napadlo otestovat, zda má učitelé tolik neoblíbené žvýkání žáků během hodiny nějaký vliv na jejich schopnost koncentrace. Vědci pracovali se dvěma dvacetičlennými skupinami studentů. Obě měly za úkol poslouchat třicetiminutovou nahrávku výkladu, který zahrnoval i posloupnost čísel. Pouze jedné skupině však povolili žvýkačku. Žvýkající skupina své konkurenty hravě porazila. Jejich výsledky byly nejen přesnější, ale reagovali také rychleji než jejich nežvýkající konkurenti. Jako možnou příčinu uvádějí vědci zvýšení přísunu kyslíku do těch oblastí mozku, které jsou spojeny s vědomou pozorností.

Může být čokoláda opravdu zdravá?

Většina dietologů by odpověděla kladně. Například podle profesorky anatomie a neurobiologie Lékařské fakulty Kalifornské univerzity v Irvinu je čokoláda o něco víc než potravina a o něco méně než lék. Je třeba však upřesnit, že musí jít o kvalitní hořkou čokoládu. Mléčná je plná cukru a tzv. bílá čokoláda ani pravou čokoládou není. Hoř-

ká čokoláda má psychoaktivní složku, jejíž účinky jsou podobné jako u kávy nebo čaje. Vědci však jednoznačně neobjasnili, proč tak na organismus působí. Pomáhá srdci a cévům. Podle odborníků u starších lidí snižuje krevní tlak. Švédští specialisté po 10 letech výzkumu tvrdí, že muži, kteří pravidelně konzumují čokoládu, mají velice nízkou pravděpodobnost mozkové mrtvice. Nedo-
poručuje se však konzumovat čokoládu každý den.

Lze vědecky zodpovědět otázku

„Co bylo dřív – vejce, nebo slepice?“

Pokud bychom brali v úvahu libovolné vejce, pak tedy bylo první zcela jistě vejce. Zvířata, jež je kladla, žila na Zemi daleko dříve než kur, který se z nich později vyvinul. Když otázku upravíme na „Co bylo dřív? Slepíci vejce, nebo slepice?“ odpověď již tak snadná není. Podle některých vědců byla první určité slepice. Pro tvorbu vajec je totiž nutný protein OV-17, který se tvoří jen a pouze ve slepičím vaječniku. Technicky tak nelze přijít k vejci, aniž by ho nevytvořila slepice. Předchůdce velmi podobný slepicím v rámci evoluce snesl vejce, ze kterého se kvůli lehké mutaci genů najednou vyklubalo kuře. To v dospělosti už snášelo klasická slepičí vajíčka. Nicméně pokud předchůdce nakladl vejce, které obsahovalo kuře, jednalo se tedy o slepičí vejce – tudíž bylo první vejce.

Existuje nějaký kov, který ani malinko ne-rezaví?

Jediným kovem, který nekoroduje, je zlato. Archeologické nálezy dokazují, že v zemině i jiném prostředí vydrží i mnoho tisíc let.

Dobrovolní dárci krve – mají brát něco na podporu krvetvorby?

Dárců krve postupně ubývá, a přitom málokdo si může říci, že svojí aktivitou zachránil tolik lidských životů jako tito obětaví lidé. Zdravému člověku odebrání cca 400 ml krve, což je obvyklé množství při odběru, nijak neškodí. Naopak se udává, že udržuje krvetvorbu ve správném „napětí“ (podobně jako cvičení, otužování apod.). Je však jasné, že odběr krve klade na organismus zvýšené nároky. Doporučuje se tedy dostatek tekutin a pestrá strava obsahující dostatek masa a zeleniny.

Tzv. „éčka“ mohou škodit zdraví, existují však nějaká zcela neškodná, která se přirozeně objevují v přírodě?

Přidatné látky (aditiva) se označují názvem nebo číselným kódem E (písmeno

E a trojmístný kód). Skutečnost, že určitá potravina obsahuje zmíněná tzv. éčka, však vůbec neznamená, že se v ní nacházejí chemické látky, které mohou zdravotně škodit. V přírodě se běžně vyskytují např. E330 (kyselina citronová), E123 (amarant čili potravinářská červen) nebo E120, což je kyselina benzoová. Tu „přírodně“ běžně konzumujeme ve švestkách, brusinkách, čaji apod.

Bolest kloubů při změně počasí

Jde o projevy meteorosenzibility – vnímavosti lidského organismu na počasí. Postihuje přes polovinu obyvatel, hlavně ženy. Projevy: únava, malátnost, nechutenství či neklidný spánek. Existují i tzv. předzvěstné pocity, kdy mj. lidé se silným revmatismem třeba již tři dny v časovém předstihu vědí, že se bude měnit počasí. Nejvyšší formu citlivosti znamenají meteorotropní choroby. Z nich je známa tzv. fénová nemoc, kde fén (suchý a teplý vítr) vyvolává deprese, migrény, zhoršuje kardiovaskulární choroby apod.

Recyklace skla

Odborně recyklace znamená uzavření životního cyklu výrobku od jeho vzniku přes veškeré fáze jeho zpracování a užití až po opětovný návrat do procesu výroby ve formě recyklované suroviny. Podle odborníků se

kvalitní sklo rozloží až za milion let. To znamená, že by se nemělo nikdy opotřebovat, takže ho lze jako druhotnou surovinu vlastně recyklovat donekonečna. V ČR se sklo recykluje (při žáru až 1100 °C) jen ve třech sklárnách – v Novém Sedle, Dubí a Kyjově.

Co s plastickým odpadem?

Co s plastickým odpadem, který se hromadí ve světových oceánech a místy již tvoří téměř ostrovy? Britské umělecké Studio Swine má řešení: přeměňme odpad v nábytek, který bude vynikat neotřelým „oceánským“ designem! Plast může být přeměněn na peletky a slisován do nových tvarů.

VĚDECKÉ OKÉNKO: VÝZKUMNÍCI ZJIŠTÍJÍ, JAK BOJOVAT UMĚLOU INTELIGENCÍ S KORONAVIREM

Pavel Korelus

Tým výzkumného centra RICE Fakulty elektrotechnické Západočeské univerzity v Plzni stojí v čele mezinárodní skupiny vědců, kteří pracují na usnadnění boje s koronavirovou pandemií. Zabývají se použitím umělé inteligence v diagnostice a léčbě pacientů s COVID-19 a v prestižním impaktovaném časopisu IEEE Access o tom publikovali článek Artificial Intelligence and COVID-19: DeepLearning Approaches for Diagnosis and Treatment (Umělá inteligence a COVID-19: Techniky hlubokého učení pro diagnózu a léčbu). Vědci zkoumali a nadále zkoumají, jak může umělá inteligence pomáhat lékařům a výzkumníkům zahlceným stále se zvětšujícím množstvím dat.

Projekt spojil mezinárodní skupinu vědců z různých oborů – lékařských výzkumníků, lékařů pracujících v terénu a inženýrů z výzkumných center a univerzit z USA, Velké Británie, Austrálie, Kanady, Íránu a Pákistánu. „Začali jsme hledat nejlepší cesty, jak pomocí umělé inteligence zlepšit léčbu a diagnostiku COVID-19. Hlavní otázkou bylo, jak propojit přístup umělé inteligence a současných lékařských metod,“ říká Mohammad „Behdad“ Jamshidi, doktorand pracující v centru RICE Fakulty elektrotechnické a také hlavní autor článku. Za centrum RICE se s ním na studii podíleli ještě děkan fakulty Zdeněk Peroutka a Jakub Talla.

Umělá inteligence se má za lékaře postarat o zpracování dat, zatímco oni budou díky jejím výsledkům moci efektivněji pomáhat. Tým ke své práci využil osvědčené algoritmy, které už dříve vědcům pomohly objasňovat otázky týkající se lékařského inženýrství nebo biologických systémů. Studie, již zveřejnil IEEE Access, popisuje,

jak takové algoritmy dokážou zlepšit konvenční lékařské metody, aniž by lékaři čelili přívalu dat. DeepLearning neboli hluboké učení, s nímž vědci pracují, je postup, díky kterému se mohou počítače samostatně učit něco nového. „Ve svém výzkumu jsme se inspirovali úspěšným nasazením umělé inteligence například kolegy ze Stanfordu, kteří aplikovali hluboké konvoluční neuronové sítě při diagnostice rakoviny kůže. Náš tým se věnuje především datové syntéze s využitím technik hlubokého učení,“ doplňuje Jakub Talla.

Jednu z největších výzev pro výzkumníky představuje dosud neznámé a relativně složité chování viru. „Významně ovlivňuje proces léčby stejně jako jeho diagnostikování. Máme k dispozici velké množství různorodých dat, v nichž se snažíme hledat řešení, která by pomohla s diagnostikou a případnou léčbou nemoci COVID-19. Zpracování takových dat je velmi složité a umělá inteligence by měla pomoci získat cenný čas

v době, kdy i jedna ušetřená hodina může znamenat ušetřené životy na celém světě,“ pokračuje Mohammad Jamshidi.

Zveřejněním studie však projekt neskončil. „Umělá inteligence je důležitým tématem našeho výzkumného programu. Z hlediska její aplikace v boji proti COVID-19 se snažíme vyvinuté metody diagnostiky a léčby dále vylepšovat. Naše výzkumná skupina nyní pomáhá hledat možnosti aplikace umělé inteligence k urychlení objevu léku na COVID-19,“ dodává děkan Fakulty elektrotechnické Zdeněk Peroutka

Odborníci Fakulty elektrotechnické se na boji s COVID-19 podíleli už během nouzového stavu, když spolu s vědci z Českého institutu informatiky, robotiky a kybernetiky ČVUT pracovali na vývoji respirátoru CIIRC RP 95. Pracovníci plzeňské fakulty uplatnili své znalosti při výrobě polymerních částí respirátoru, který díky nim mohl těsně přilehnout k obličejí a efektivně tak bránit průniku virů.

VÍCEFÁZOVÉ SYSTÉMY - BUDOUCNOST ELEKTRICKÝCH VOZIDEL

doc. Ing. Vladimír Kindl, Ph.D., zastupitel obce

Vývoj elektrických pohonů v poslední době zaznamenává prudký nárůst zejména v souvislosti s rozvojem plně elektrických (bateriových) a hybridních vozidel, a zároveň klade velký důraz na zvyšování účinnosti, spolehlivosti a minimalizaci rozměrů (se zohledněním principů ekodesignu).

Tradiční technologie s třífázovými motory již v těchto ohledech narážejí na své technické limity a nedokáží tento trend

déle sledovat. Pozornost se proto stále více obrací směrem k novým technologiím s vícefázovými elektrickými motory, disponujícími řadou technickoekonomických výhod.

Příkladem může být fakt, že při stejném výkonu vychází vícefázový motor v porovnání s jeho třífázovým ekvivalentem rozměrově menší, účinnější, produkuje nižší hluk a je spolehlivější – i přes výpadek fáze (nebo více fází) je motor schopen

bezpečně dojet do cíle. Dá se proto očekávat, že v budoucnosti bude naprostá většina elektrických vozidel (automobily, autobusy, ...) vybavena právě vícefázovými systémy.

Výzkumný tým RICE (Regionální inovační centrum elektrotechniky) se problematikou vícefázových elektrických motorů zabývá již několik let a přispívá tak k rozvoji elektromobility a veřejné dopravy.

KOMIKSY ŽÁKŮ ZE ZŠ

